■ כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות ■

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ויחי ■ ט' טבת ה'תשע"ה ■ 31.12.2014 ■ גליון מס' 307 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

זהירות, ריבית!!!

■ ביצים ומשכנתא, חצי כוס סוכר וחוק ההחזרים, קנסות לחברת הגז והחשמל ומדוע לא למיסי הארנונה ■ המשכנתא שייכת להורים, או לזוג הצעיר? ■ הרב הגאון רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א מזהיר אותנו מפני איסורי הריבית המאוד - חמורים ■ לשמור, להיזהר ו...לקום לתחיית המתים ■

העשירי לחודש ובמשפחת בר ישראל מתעצלים להתקשר לחברת הגז ולשלם בכרטיס אשראי את 66 השקלים עבור חשבון החודש שחלף. במשפחת כהן מחכים עד שיגיעו ממילא, מחרתיים לדואר, כדי לשלם את חשבון החשמל, למרות שהתאריך האחרון לתשלום החשבון כבר חלף לפני שבוע. מה כבר יכול לקרות?

--- מה כבר יכול לקרות? אתם, ידידי, מסתבכים קשות עם איסורי ריבית, השם ירחם. חז"ל הקדושים אומרים לנו (ב"מ עא,א) שכל המלווה בריבית הרי הוא ככופר ביציאת מצרים ובאלוקי ישראל. חז"ל הורו לנו (שמות רבה לא,יג) שהעובר על איסורי ריבית, כאילו עבר על כל העבירות שבתורה. -האם אתם לא משחקים באש??!!

התורה הקדושה מזהירה אותנו על איסורי ריבית החמורים. היריעה שהוקצבה לנו כעת הינה קצרצרה ולא נוכל לגעת בכל נושאי הריבית, הלכותיו ודיניו, ואנו רק ניגע בקצה המזלג, במספר נידונים וחקרי הלכה של שאלות מעשיות, שראוי לתת עליהם את הדעת, כדי שלא ניכשל, חלילה וחס, באיסורי ריבית החמורים במאוד מאוד.

"הוראות קבע" לחברת הגז והחשמל, אך לא לעירייה

פתחנו את הרשימה באיחורים לתשלומי הגז, החשמל והמים. הפוסקים מורים שגם ב"חברה בע"מ", שאינה שייכת לאדם פרטי, אסור ללוות ולהלוות בריבית, ולכן שומה עלינו להיזהר מאד שלא לאחר את התשלומים לחברות המספקות לנו שירותים, מפני שכל איחור שכזה גורר חיובי ריבית. והיה אם וכאשר חטאנו ולא שילמנו את החוב, והוא תפח כך שהחברה מחייבת אותנו לשלם את הריביות, כדאי מאד לבקש מאחד מידידינו לשלם בעבורנו את הריביות ולא שאנו נשלם בעצמנו עליהם (ונוכל לאחר מכן להשיב לחבר את הסכום ששילם, אך בל נסכם עימו מראש על כך). שונים הם פני הדברים בתשלומי מיסי הארנונה לעירייה. אין בתשלומי הארנונה לעירייה חשש ריבית, מכיוון שהעירייה אינה גובה מאיתנו כסף על השירותים הניתנים לנו, שהרי גם אלו שמוותרים על שירותי העירייה (או אלו שבכלל מתגוררים כעת חצי שנה אצל החותנת, עד שהשכנים יפסיקו את רעש השיפוצים בצהריים...), חייבים לשלם את כל המיסים, ואין זה אלא חיוב שהמדינה מחייבת את האנשים, מבלי קשר להלוואה ולפירעון. מסיבה זו מותר לנו לקבל את ההנחה שנותנת העירייה לאלו שמשלמים מראש את תשלום הארנונה השנתי, וגם מותר לנו לשלם ריבית על איחור תשלום המס שלנו.

לכן, עצה טובה היא, להצטרף ל"הוראת הקבע" של חברות הגז, החשמל, הסלולארי והמים, כדי שחס וחלילה לא נשכח לשלם את חובנו בזמן ונגיע למצב של איסור ריבית. אך לתשלום הארנונה בעירייה אין עניין להצטרף להסדר תשלומי "הוראת קבע", כי העירייה לא נותנת לנו הלוואות.

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

בראשית - ספר האחים והאחיות

לספר בראשית יש כמה מאפיינים, חז"ל קראו לו "ספר הישר" כמו שמובא (ע"ז כה א): "הלא היא כתובה על ספר הישר...

המשך בעמ' 2

שוויית חורף

בעת שהלכתי ברחוב בשבת ירד גשם שוטף וכל בגדיי נרטבו. מה עליי לעשות אם אני מתארח אצל אחרים ואין לי בגדים להחלפה??...

המשך בעמ' 3

סיפור לשבת

אין לך אדם שאין לו שעה

מתיו היה ילד לא חכם במיוחד. הוא נולד עם מנת משכל נמוכה, ומראהו החיצוני לא הרשים במיוחד...

המשך בעמ' 4

שביבים

■ כאן נקרא יעקב ובפסוק הבא ישראל?
■ נראה אלי בלוז
■ "בית ספר יבנה בבריטניה הטוב ביותר"
■ חודש טבת

המשך בעמ' 5

"חוק החזרת המוצרים"- ריבית!

ב-1.1.11 למניינם החל חוק חדש לפעול במדינה, לפיו, ניתן להשיב מוצר לחנות תוך 14 יום, גם ללא סיבה. לפי החוק הזה, יכול תלמיד חכם לרכוש את ספר "קצות החושן", לשבת וללמוד אותו כל הלילה, ובבוקר, כשעשה עליו "סיום", להשיב אותו בחזרה לחנות הספרים ולקבל את כספו בחזרה. דבר זה, עוררו גדולי הרבנים בזמנינו, יש בו בעיה חמורה של איסור ריבית. שהרי אנו נותנים כסף למוכר ומקבלים אותו בחזרה לאחר שנחזיר את המוצר. נמצא שהמוכר קיבל מאיתנו הלוואה, ואילו אנו קיבלו את מלוא סכום ה"הלוואה", בתוספת שימוש חינם במוצר שקנינו, שזה אומר- "ריבית". לכן שמעתי שהרבנים הורו למחול בפירוש על זכות השבת המוצר, כבר ברגע הקנייה, ואז לא ניכנס לבעיות של ריבית.

בעיה דומה מתעוררת תמיד כאשר אנו קונים חצאית לכבוד חג הפסח לבתנו בת ה-8. בערב פסח, ממש לפני החג, גילינו שבחצאית החדשה יש כתם חום מכוער למטה מצד שמאל. לא נורא, לא שמים לב, אך כמובן שאחרי החג ניגש לחנות ונחליף אותה. ובינתיים? האם מותר לילדה, שכל כך חיכתה ללבוש את הבגד החדש והיפה, ללבוש את אותה חצאית? לכאורה יש כאן בעיה חמורה של ריבית. אנו "הלוונו" כסף לחנות הבגדים עד למוצאי החג (כי הרי את כספנו נקבל בחזרה, והוברר שהכסף בו שילמנו על החצאית נמצא אצל המוכר כהלוואה, אותה הוא צריך להשיב במלואה) ובתמורה מאפשרים לנו בחנות להשתמש בעדינות בחצאית בליל הסדר וב"שביעי של פסח", חינם אין כסף, עד שנחזיר להם את החצאית.

אך לא. הגאון רבי ניסים קרליץ שליט"א הורה שמותר לנו להשתמש במוצרים שנשיב לחנות בגלל ליקויים שמצאנו בהם. לדעתו, החנות מאפשרת לנו להשתמש מעט במוצר עד שנחזירו, בגלל ש"שירות הלקוחות" שלהם טוב ואיכותי. המוכרים רוצים שנשוב ונקנה בחנותם והם יודעים שאם ניאלץ להניח בארון את החצאית של הילדה או החולצה לשבת שקנינו לילד, מבלי להשתמש בהם לפחות בחתונה, שבגינה קנינו את הבגד, לא נשוב ונקנה באותה החנות. ולכן, ורק לכן, ולא בגלל הסכום שהמוכר קיבל מאיתנו כ"הלוואה", הם מאפשרים לנו להשתמש בבגד.

ביצה מס' 1 תמורת ביצה מספר 2

אסור ללוות מוצרים מהשכנים ולהחזיר להם יותר ממה שקיבלנו, לא בכמות ולא באיכות המוצר. ואמנם כתבו הפוסקים שבמקום שקשה מאד לצמצם, כמו הלווה עגבנייה משכנו, שקשה לשקול בדיוק את העגבנייה שמחזיר, מותר להשיב מעט יותר, כיוון שאין זה ניכר כל-כך. היתר נוסף כתוב בפוסקים הוא שאם הלווה כבר רכש את המוצר בכדי להחזירו ורק אחר כך שם הוא לב שהמוצר שקנה הוא יקר מעט יותר, וקשה לו לשוב כעת לחנות ולהחליף את המוצר לאותו המוצר המדויק שלווה, או כשלמשל, לווה משכנו כוס אבקת כביסה מסוג "כבס-נא", ואילו הוא משתמש באבקת "אריאל", ולא מתחשק לו לקנות כעת אריזה שלמה של אבקת "כבס נא" רק בשביל להשיב לשכן כוס אחת מתוכה- שמותר לו להשיב כוס אבקת כביסה יקרה יותר.

מסיבה זו, אם לווינו מהשכנים חצי כוס סוכר, נוכל להשיב להם גם כן חצי כוס סוכר, למרות שלא ישבנו וספרנו בדיוק את הגרגירים, ויתכן שבחצי כוס שלנו ישנם 188 גרגירי סוכר נוספים... אך בודאי שאסור לנו להשיב 3/4 כוס סוכר, באופן שנראה לעין שלקחנו חצי כוס והשבנו 3/4 כוס. גם אם לווינו עוף מס' 1, לא נשיב עוף מספר 2. כי ההבדל רשום וחקוק במפורש על שקית האריזה וכולם רואים את השינוי.

והלכה מעניינת וחשובה: אם שכחנו אם לווינו- 3 ביצים או- 4 ביצים, מותר לנו להחזיר 4 ביצים, מפני שאנו מוסיפים ביצה בגלל הספק שלנו כמה לווינו, ולא בכדי להוסיף לשכן עוד צ'ופר על הביצים שנתן לנו.

פרשת ויחי

בראשית - ספר האחים והאחיות

/ הרב יעקב הלוי פילבר

לספר בראשית יש כמה מאפיינים, חז"ל קראו לו "ספר הישר" כמו שמובא (ע"ז כה א): "הלא היא כתובה על ספר הישר - מאי ספר הישר? א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן: זה ספר אברהם יצחק ויעקב שנקראו ישרים, שנא': (במדבר כג): תמות נפשי מות ישרים." את ישרותם של האבות מסביר הנצי"ב בפתיחתו לספר בראשית שהיו ישרים ומבקשים טובתם של טובים ורעים. וכמובן ספר בראשית הוא ספר האבות והאמהות שעל המסופר בו אנו אומרים: אימתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב. אבל ספר בראשית הוא גם ספר האחים והאחיות, החל מקין והבל, שלושת בני נח, ישמעאל ויצחק,עשו ויעקב, לאה ורחל ושנים עשר האחים בני יעקב ולבסוף אפרים ומנשה.

מערכת היחסים של האחים שבספר בראשית רצופה מריבות, הראשונה שבהם היא המריבה של קין והבל, וחז"ל שואלים במדרש: "על מה היו מדיינים?" ונאמרו על כך כמה סיבות: "אמרו: בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל הקרקעות ואחד נטל את המטלטלין, דין אמר: ארעא דאת קאים עליה דידי, ודין אמר: מה דאת לביש דידי, (זה אמר הקרקע שאתה עומד עליה שלי, וזה אמר מה שאתה לבוש שלי) דין (זה) אמר: חלוץ (בגדיך)!, ודין (וזה) אמר: פרח (באויר)!, מתוך כך ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו, רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר: שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלין ועל מה היו מדיינין? זה אומר: בתחומי יבנה בית המקדש, וזה אומר: בתחומי יבנה, שנאמר: ויהי בהיותם בשדה, ואין שדה אלא בית המקדש כד"א: ציון שדה תחרש, ר' יהודה אומר על חוה הראשונה היו מדיינין" (ב"ר פר' כב). אמר ר' אבהו חוה הראשונה חזרה לעפרה, ועל מה היו מדיינין? אמר ר' הונא: על תאומה יתרה שנולדה עם הבל, זה אומר אני נוטלה שאני בכור, וזה

אומר אני נוטלה שנולדה עמי, ומתוך כך ויקם קין (ילק"ש בראשית לח) שלוש סיבות מונים לנו חז"ל שגורמים בעולם למריבה: האחת היא הכלכלה (בוא ונחלוק את העולם), השניה מלחמת הדתות (בית המקדש) והשלישית המין (חוה הראשונה). והמריבה הזאת נסתיימה ברצח. את הלקח של מריבת קין והבל ראה אברהם והוא אומר ללוט: "אנשים אחים אנחנו אל נא תהי מריבה בנינו". ושואלים על כך: ואם לא היו אחים כן היתה יכולה להיות מריבה ביניהם? והתשובה היא שמריבה הפורצת בין אחים היא הרסנית ואין חמורה ממנה. ולכן מציע אברהם להיפרד. גם בין ישמעאל ליצחק פורצת מריבה, וגם במריבה הזו היתה סכנה של שפיכות דמים כמו שלמדו מהכתוב: ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק - ואין מצחק אלא שביקש להרגו, שנאמר: יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו (ש"ב ב, ב יד) יד), (תנחומא פר' שמות כד), וגם כאן שרה פועלת להפרדת כוחות. ומריבת האחים אינה פוסקת וגם עשו שונא ליעקב ומבקש להורגו, וכך גם שנאת השבטים ליוסף שנאמר: וישנאו אותו.

שנאת האחים היתה פעמים רבות ללא חמלה וללא התחשבות, היא היתה נוקבת עד התהום, לא כך היה אצל האחיות, גם בין האחיות לאה לרחל היו כל הסיבות למריבה ושנאה, לאה חושבת שרחל לקחה לה את בעלה, ורחל יודעת שיעקב אוהב אותה ועובד את אביה בשבילה ולבסוף באה לאה ונכנסת תחתיה. והנה לא זו בלבד שהן אינן פוגעות אשה בזולתה אלא אדרבא כל אחת מוכנה לוותר משלה לטובת אחותה. על רחל מסופר (איכה רבה, פתיחות כד) שאמרה לקב"ה: "גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה ועבד בשבילי לאבא שבע שנים, וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי, והוקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה, והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה, ולערב חלפו אחותי לבעלי בשבילי, ומסרתי לאחותי כל הסימנין שמסרתי לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל, ולא עוד אלא שנכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת ואני משיבתו על כל דבר ודבר כדי שלא יכיר לקול אחותי, וגמלתי חסד עמה, ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה". ואילו אח"כ לאה לעומתה אינה מנצלת את יתרונה על רחל בהולדת ילדים, ובגדלות רוחה היא מוכנה לוותר על הילד השביעי שלה לטובת רחל ובלבד שלא תיפגע אחותה כמו שמובא בגמרא (ברכות ס א): "דנה לאה דין בעצמה ואמרה: שנים עשר שבטים עתידין לצאת מיעקב, ששה יצאו ממנו, וארבעה מן השפחות - הרי עשרה, אם זה זכר - לא תהא אחותי רחל כאחת השפחות! מיד נהפכה לבת, שנאמר ותקרא את שמה דינה!" יחסי לאה ורחל הם הדוגמא והמופת כיצד יש לקיים יחסי אחווה בין אחים, ולא על חנם אמרו כל העם לבועז על רות: יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהן את בית ישראל".

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

אביתר קציר - בנד / גבעתיים שואל: בעת שהלכתי ברחוב בשבת ירד גשם שוטף וכל בגדיי נרטבו. האם מותר לי לשים את הבגדים על תנור החימום לייבוש, גם אם יש לי בגדים להחלפה? ומה עליי לעשות אם אני מתארח אצל אחרים ואין לי בגדים להחלפה?

תשובה: אם יש לו בגדים אחרים, יחליף בגדיו (ואחר שפושטם לא יטלטלם[א]) אך אם אין לו בגדים אחרים, ויש כאן חשש לפגם בכבוד הבריות או שיש לחשוש שיחלה מחמת כך, יש להקל לומר לגוי שיניחם על תנור החימום לייבוש או שיתלה לייבוש על חוטי הכביסה. ללא חששות אלו (כבוד הבריות וחשש חולי) אין להקל. אם אין גוי עיין לקמן.

ביאור: בש"ע נפסק להלכה[ב] שבגדים השרויים במים אסור לנגבם סמוך לאש, דיש כאן משום מלאכת מלבן ומלאכת בישול[ג], ועיין בשער הציון[ד] שכתב שאף אם עומד ליד האש כדי להתחמם ולא כדי לייבש את בגדיו, גם כן אסור דהוא פסיק רישא[ה].

כמו כן אסור לו לשטוח את בגדיו על חבל הכביסה או בכל מקום אחר כשברור מתוך מעשיו כי הוא שוטח אותם למטרת ייבוש, משום מראית עין שיחשדו בו שכיבס את הבגד בשבת[ו]. מכיוון שכל דבר האסור משום מראית עין באיסור דאורייתא, אסור גם בחדרי חדרים[ז], אין היתר לשוטחם אף לא בתוך הבית בחדר פנימי.

אולם כ"ז איירי דיש לו בגדים אחרים להחלפה, או שמארחיו יכולים להביא לו בגדים אחרים. אמנם, אם אין לו בגדים אחרים **והוא צורך גדול לו**, כגון שיש חשש שיחלה מחמת כך או שמתבייש להיראות כך בפני אנשים[ח], יש להקל לנגבם סמוך לאש או בחמה בידי גוי.

טעמי ההיתר הם כדלהלן:

א) אין כוונתו לא ללבן ולא לבשל, אלא דהוא פסיק רישא[ט], ולחלק מהפוסקים אמירה לגוי בפסיק רישא מותרת[י].

ב) איסור אמירה לגוי בכה"ג נדחה במקום שיש חשש לחולי, וכן יש מקום לומר שמותר להגיד לגוי לעשות מלאכה במקום שיש פגם בכבוד הבריות[יא].

וכן פסק בספר ילקוט יוסף סימן ש"א סעיף ע"ו עיין שם מקורותיו, ועיין במילואים שבסוף הספר[יב].

ואין להקשות על פסק זה, דאמירה לגוי אכן מועילה באשר לבישול ולליבון, אך באשר לאיסור מראית העין, מה בכך שגוי שטח את הבגדים, הרי סוף סוף יש כאן מראית עין שיאמרו שבעל הבית כיבס בגדיו בשבת[יג]? זה אינו, דכבר כתב בספר בן איש חי[יד], דגם באשר למראית העין, האיסור הוא לא משום הימצאות הבגד על החבל, אלא פעולת ההשטחה היא האסורה. ולכן פסק שאם עבר ושטח בגדיו, אין צריך להסירם, וא"כ מכיוון שהפעולה היא האסורה, א"כ ע"י גוי מותר מהטעמים דלהלן.

אם אין גוי, יוכל להניח בגדיו על כסא וכדו' כדי שיתייבשו באוויר הבית באופן שאין זה נראה ששטח אותם כדי לייבש[טו], או יוכל להניח את הבגדים באופן כזה (שלא שוטחם ואינו נראה שמתכוון לייבשם אלא רק להניחם שם) סמוך לתנורי החימום באופן שהבגד והמים לא יוכלו להתחמם לחום שהיד סולדת בו[טז], וכן יוכל לעמוד עם בגדיו במרחק כזה שהבגד והמים הבלועים בתוכו לא יוכלו להגיע לחום שהיד סולדת בו[יז].

יש המקלים לתלות מעיל צמר לייבוש בחמה כיוון דדבר ידוע שאין

דרך לכבסו בבית אלא בניקוי יבש[יח].

בגדים שמותר להשרות במים בשבת ולא אמרינן בהם "שרייתו זהו כיבוסו" (כגון בגדי ניילון גומי, סיבים סינטטיים ללא תערובת סיבים טבעיים) מותר לתלות בשבת בחמה[יט].

א - עיין רמ"א סימן ש"א סעיף מ"ו, אמנם כל זמן שלבוש בהם מותר לו לטלטלם כמבואר בשו"ע שם סעיף מ"ה.
ב - שם סימן מ"ו.
ג - נחלקו האחרונים, האם הכוונה לבישול הבגד, או לבישול המים הספוגים בבגד, עיין שו"ת מנח"י ח"ט סימן ל"א.
ד - סימן ש"א ס"ק ר"י.
ה - כן פסק בספר שש"כ פרק ט"ו סעיף ט"ז, אמנם בשעה"צ שם משמע שאין זה ברירא לאיסור, וצ"ע.
ו - כמבואר בשו"ע שם סעיף מ"ה, ואיסור זה נאמר אף בימות הגשמים עיין ילקוט יוסף סימן ש"א סעיף פ"ג.
ז - עיין ש"ע שם ומ"ב ס"ק קס"ה.
ח - ופעמים שאין בכך בושה כי כולם ידעו שירדו גשמים, ולכן צריך לדון כל מקרה לגופו.
ט - כן כתב בילקו"י במילואים, אמנם לענ"ד יש לפקפק אם אינו בגדר "מתכוין" ועיין היטב בשעה"צ ש"א ס"ק ר"י, ולכן אין להקל רק בהצטרף הטעם השני.
י - עיין מג"א ומ"ב בסימן רנ"ג, ובביאור הגר"א שם.
יא - בשעה"צ סי' ש"ב סקמ"ד משמע דרק אמירה לגוי באיסור דרבנן נדחה משום כך, אך עיין אורחות שבת חלק ב' פרק כ"ג הערה קע"ה.
יב - ושם דיבר רק על חשש חולי ולא על כבוד הבריות, וכן כתב שיאמר לגוי בצינעא.
יג - דומיא מה שכתב החזו"א (או"ח סימן ל"ז אות כ"א) לגבי איסור חזרה, דאין להקל להחזיר ע"י גוי, כי אין פעולת ההחזרה אסורה, אלא מציאות מצב זה אסורה.
יד - שנה ב' פרשת ויחי סעיף א'.
טו - שש"כ פרק ט"ו סעיף ל"ה וילק"י סימן ש"א סעיף ע"ח.
טז - כן איתא להדיא בשו"ע הרב סימן ש"א סעיף נ"ח, ושיעור יד סולדת בו הוא כ54 מעלות צלזיוס עיין שש"כ פרק א' ס"א.
יז - ובכה"ג אין לחוש למראית עין, שהרי נראה שעומד שם להתחמם, ולא לייבש בגדיו.
יח - ילק"י סימן ש"א סעיף פ"ב, ולגבי חליפות לא שייך לומר כך כיון שמצוי היום בשוק חליפות דניתנות לכיבוס בכביסה רגילה.
יט - שש"כ ח"א פרק ט"ו סעיף י"א.

סיפור לשבת

אין לך אדם שאין לו שעה

מתיו היה ילד לא חכם במיוחד. הוא נולד עם מנת משכל נמוכה, ומראהו החיצוני לא הרשים במיוחד. עוד בתור ילד הוא היה קרבן ללעג חבריו, שלא חדלו לבוז לו על מראהו המגושם ושכלו הרפה. עם הגיעו לגיל 18 חיפשו לו הוריו עבודה שתתאים עבורו. לאחר חיפושים נמצאה עבורו עבודה כפועל בניין ובה רק מטלה אחת: ערבוב המלט. מתיו החל לעבוד בערבוב המלט ומשעות הבוקר המוקדמות ועד השעה חמש, היה עסוק מתיו בערבוב המלט עבור שאר הפועלים.

אלא שגם במקום העבודה החדש לא שבע מתיו נחת. חבריו, שלא נחשבו לאינטלקטואלים גדולים זיהו עד מהרה כי לפניהם ניצב בחור ששכלו לא חד במיוחד, בלשון המעטה. הם ניצלו זאת כדי להעליב אותו. מדי פעם היו פונים וקוראים לו: 'ערבב את המלט מתיו, רק תיזהר לערבב אותו בזווית הנכונה, כמו שלמדת באוניברסיטה'. הפועלים שבעצמם לא היו חכמים במיוחד, מצאו הזדמנות להאדיר את עצמם באמצעות פגיעה באדם חלש יותר. כך הוא טבעם של בני האדם. מתיו בכל אופן המשיך לסבול בשקט.

באחד הימים קרא מתיו בעיתון המקומי ידיעה מפתיעה שלא זכתה לכותרת גדולה: מדענים מאוניברסיטת קולומביה, מחפשים מתנדבים לניסוי חדשני שייערך במעבדות האוניברסיטה, שבאמצעותו ניתן לשנות את מנת המשכל של המתנדבים, באמצעים פולשניים ובאלקטרודות שאותם הם מחדירים לראשו של האדם ויוכלו להגדיל את מנת המשכל. מתיו חש שחלומו הגדול להפוך לאיש נבון עשוי להתגשם. לאחר בירורים קיבל את כל המידע אודות הניסוי והודיע על התנדבותו לפרויקט.

לאחר ימים ספורים, ארז מתיו את חפציו ונסע לניו יורק. לחבריו בעבודה הודיע כי הוא ייאלץ להיעדר למספר שבועות בעקבות שמחה משפחתית. הם לא התרגשו במיוחד מחסרונו בעבודה, לדידם הוא היה חלק מהנוף, ולא אחד מהקבוצה. מתיו הגיע לשערי האוניברסיטה והציג את עצמו בפני המדענים. מצבו השכלי של מתיו הציג אותו כמתאים לניסוי ולאחר סדרת ראיונות ארוכה, הם זימנו אותו לשיחה והודיעו לו כי הוא התקבל. מתיו הוכנס לניתוח ארוך בן אחת עשרה שעות, כשבסיומו יצא כשראשו חבוש לחדר ההתאוששות.

שבוע נוסף שהה מתיו בבית החולים, כשבהדרגה הוא מחלים מהניתוח. במהלך כל השבוע שוחח מתיו עם פסיכולוגים, פסיכיאטרים ומומחים במדעי המוח. הללו שמחו לגלות כי הניסוי הצליח מעל למשוער, מתיו הפך לבחור מוכשר ומהיר תפיסה, ופיתח יכולות אינטלקטואליות מרשימות. אנשי המדע נהנו לשוחח אתו, וגילו כי הוא מבין את דבריהם במהירות ואף משיב כראוי לתרגילים שהציבו בפניו. בשבועות ששהה בבית החולים עבר מתיו על עשרות ספרים בנושאי פיזיקה ומתמטיקה, ובמיוחד נמשך לחישובים הנדסיים מורכבים. כעבור שבועות ספורים שוחרר מתיו מבית החולים.

מתיו חזר לעיר מגוריו, ומאחר שלא הייתה לו עבודה אחרת הודיע לחברת הבנייה כי הוא מבקש לחזור לעבודה ולמחרת חזר מתיו לערבב את קערת המלט. חבריו הפועלים של מתיו לא מיהרו לברכו לשלום, ורק שאלו אותו בזלזול אם בזמן המחלה שלו סיים עבודה בכימיה או באווירונאוטיקה. מתיו לא השיב והם פרצו בצחוק רועם והמשיכו במלאכתם. מתיו המשיך לערבב את המלט תוך כדי שהוא מרגיש תנודה קלה בקרקע שמתחתיו. הוא הביט בריכוז תוך כדי עבודה

המשך בעמוד הבא...

ביסודות הבניין והבחין בתנודה קלה נוספת. הוא ערך בראשו חישוב מהיר. מתיו עזב את קערת המלט ורץ לעשות סיבוב בינות העמודים התומכים של הבניין. 'מתיו, זה מה שלמדת באווירונאוטיקה?' צעק לו אחד הפועלים בלעג. מתיו לא טרח לענות ורק בדק את העמודים בריכוז. לאחר רגע החל לצעוק לעבר הפועלים: 'צאו מהבניין מיד! הבניין עומד לקרוס!'

הפועלים הביטו בו בבוז ונדו לו בראשם. אבל מתיו לא הרפה מהם, הוא ניגש לאנשים וניסה לדחוף אותם החוצה. התרגשותו הרבה של הצעיר השפיעה עליהם בסופו של דבר, העבודה הושבתה והפועלים התקבצו כולם מחוץ לאתר הבנייה. מנהל העבודה ניגש למתיו ושאל אותו בזעם, מה פשר מעשיו. מתיו הביט בעיניו של המנהל והודיע לו כי הבניין שבנייתו עומדת כבר בקומה השלישית, עומד לקרוס בכל רגע. חיוך לעגני נראה על פניו של מנהל העבודה, וחבריו של מתיו פרצו בצחוק גדול. מתיו לא נבהל מהלעג. עד מהרה הוא פרס את מפת הבניין, ובעזרת חישובים מתמטיים מסובכים הסביר לאיש כי יסודות הבניין לא יוכלו לשאת את המרפסות בזווית שבה הם בנויות. כעת כבר שרר שקט מתוח בקהל, ואיש לא הוציא הגה מפיו. מנהל העבודה גרד במצחו, והרגיש כי דבריו של הצעיר נכונים, אלא שהוא לא הצליח להבין אותם. הוא התקשר לקבלן, ועד מהרה הופיע במקום מהנדס הבניין. לאחר שיחה קצרה עם מתיו, הודה המהנדס כי הוא צודק בדבריו. אלא שבאותו רגע קרס הבניין בקול רעש גדול. תושייתו של מתיו, הצילה את עשרות הפועלים ממוות בטוח, הם ניגשו כולם לבקש סליחה מהאיש שהיה עבורם סמל הבערות והתנצלו על התנהגותם הפוגעת...

(ראה אור בכתב העת השבועי הנפלא "שלום לעם")

שביבים / שאול שיף

כאן נקרא יעקב ובפסוק הבא ישראל?

מובא ב"קול יעקב":

הפרשה פתחה ב-'ויחי יעקב בארץ מצרים' וסימה ב-'ויקרבו ימי ישראל למות'. שכן "יעקב אבינו לא מת" - ובאר הכתב סופר, כתוב במסכת כבא בתרא (קטז:) "מי שהניח בן כמותו לא נאמרה בו מיתה". יעקב אבינו השאיר בן כמותו - יוסף - ולכן הוא לא נחשב כמת - אבל ישראל, שלא הניח אחריו בן כמותו, כתוב עליו 'ויקרבו ימי ישראל למות'.

כתב רבינו בחיי: "כי שם 'יעקב' נאמר על מדות הגוף בעולם הזה, כי הרי מה שנקרא בשם 'יעקב' הוא על שם 'וידו אחזת בעקב עשו', ושם 'ישראל' נאמר על מדות הנפש, כמו שאמר הכתוב 'כי שרית עם אלקים'. וידוע כי העקר הוא מדות הנפש, ולא מדות הגוף... שיהיה הנפש עקר ומדות ועניני הגוף טפל, וזה שאמרו חז"ל לא שיעקר שם יעקב ממקומו, אלא שיהא 'ישראל' עקר, ו'יעקב' טפל לו... לכן התחילה הפרשה 'ויחי יעקב', ואמר 'ויהי ימי יעקב', כי אצל חיי הגוף בעולם הזה הצרך שם 'יעקב' בהכרח, והזכיר שם 'ישראל' אצל המיתה, כי מיתת הגוף - בעולם הזה, הוא חיי הנפש - לעולם הבא".

נראה אלי בלוז

על הפסוק: אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי. ומולדתך וגו' על שם אחיהם יקראו בנחלתם (מח, ה-ו) מובא בשם רבי יחזקאל אברמסקי:

אמר רבא והא כתיב על שם אחיהם יקראו בנחלתם לנחלה הוקשו ולא לדבר אחר (הוריות ו, ב).

ומה טעם הגביל יעקב אבינו זכויותיהם להיות כשאר שבטים לנחלה בלבד ולא לשאר ענינים ומעלות השבטים, אלא יעקב יכול מה שבכוחו וזכות קנינו וכנחלה אשר לו, משא"כ שאר המעלות והענינים אשר הם אך מתת אלוקים לשבטים גופיהו ואין ביד יעקב להוסיף עליהם.

ובזאת יבואר היטב סדר המקרא דלעיל מינה דקאמר (לעיל פסוק ג וכו') ויאמר יעקב אל יוסף קל שדי נראה אלי וכו' ויאמר אלי וכו' ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם, ועתה שני בניך הנולדים לך וכו' אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי, ובפשוטו יש להבין מה ענין סיפור התגלותו של הקב"ה בלוז למה שהמשיך על אפרים ומנשה, ולא זו בלבד שסמך הדברים אלא הדגיש ואמר "ועתה" שני בניך וגו', על כרחך כהמבואר שיעקב אין בכוחו להוסיף על השבטים אלא בדבר שהוא רכוש עמו וקנינו. ודקדק לומר דכיון שהקב"ה נגלה אילו והבטיחו את הארץ ונתנה לו והרי היא שלו עד עולם ובידו לעשות בה כחפצו, "ועתה" אשר בידו הוא יכול להוסיף את אפרים ומנשה בנוחלי הארץ.

"בית ספר יבנה בבריטניה הטוב ביותר"

ראש ממשלת בריטניה, דיוויד קמרון, הזמין למעונו שבדאונינג 10, לונדון, קבוצה מצומצמת של נכבדים להדלקת נר חנוכה. כמוהו נהג גם שר האוצר, ג'ורג' אוסבורן. הטקסים הללו מתוקתקים בכל פרט ופרט, כפי שהבריטים יודעים לעשות. מר בנימין (אליעזר) פרל האורתודוכסי, היה אורחו של ראש הממשלה. פרל, בעל עיטור מהמלכה על תרומתו בתחום החינוך היהודי בבריטניה, רווה נחת בימים אלה בעקבות פרסום סקר, הקובע, כי מספר בתי ספר יהודים מופיעים בעשירייה הראשונה של המוצלחים ביותר ברמת הלימודים ותוצאותיה, בכלל בתי הספר בבריטניה. בהתכנסות שהתקיימה בימים אלה,ובה נטלו חלק כאלף מוזמנים, ביניהם חברי פרלמנט ידידי ישראל, התבטא ראש ממשלת בריטניה, כי בית ספר

"יבנה" הוא הטוב ביותר בכל הממלכה. בית ספר יבנה הוא ה"בייבי" של פרל. להקמתו וביסוסו גייס סכומי כסף ניכרים ממשלת בריטניה ותורמים פרטיים. פרל היה מעורב אישית בהקמתם של 20 בתי ספר יהודיים בבריטניה!!!

חודש טבת

מזל החודש: גדי

על שום שבחודש טבת בשנה מבורכת גשמים מתחילים השדות להוריק והגדיים יוצאים למרעה.

טבת הוא החודש העשירי למניין חודשי השנה ליציאת מצרים - מניסן, והרביעי למניין חודשי השנה לבריאת העולם מתשרי.

שמות החודש: במקרא מוזכר החודש פעם אחת בלבד במגילת אסתר **"בחודש בעשירי הוא חודש טבת"** (ב: טז)

כרוב שמות החודשים מקור השם כנראה **בבלי** והובא ע"י שבי ציון.

במקורות מוזכרים כמה טעמים לשם החודש:

טבת מלשון **טובה**, כי בחודש הזה הייתה טובה לישראל.

"טבת גדלה בו הדסה". הדסה היא אסתר שנלקחה בחודש זה לבית המלך אחשורוש ובכך צמחה טובה לעם ישראל. אסתר השפיעה על ביטול גזרת המן.

טובה אחרת צמחה לעם ישראל, בחודש טבת, **"שבו נהרג סיחון ועוג שנתיירא משה מהם"** (מדרש שמות החודשים).

סיבה אחרת לשם היא אולי מלשון הטבה, תיקון שיפור, ראש חודש טבת חל בסיום חג החנוכה והוא מקבל הארה על כל ימי החודש, כי בראש תלוי כל החודש, כלומר בהטבת הנרות.

כמו כן כחודש בן 29 יום סיומו בכ"ט - ראשי תיבות: **כל-טוב**.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il